Slujitori ai altarului înhumați în Cimitirul Central din Chișinău

CZU: 262.14:718(478-25)

Octavian MOȘIN

Fondat în anul 1811, Cimitirul Central din Chișinău multă vreme a fost rezervat în exclusivitate persoanelor de confesiune creștin-ortodoxă. Din prima jumătate a sec. XIX datează și biserica din incinta cimitirului, cu hramul „Tuturor Sfinților", una dintre cele patru din capitală care au funcționat și în perioada sovietică.

La momentul de față, în acest cimitir sunt înmormântate peste 12 mii de persoane, dintre care numeroși slujitori, monahi și ctitori ai Bisericii.

Nevoia identificării mormintelor unor slujitori înhumați aici este determinată de practica reînhumării pe locul mormintelor care nu prezintă valoare istorică sau pentru care nu sunt achitate taxele de întreținere. O altă problemă care afectează cimitirul, este vandalizarea și furtul crucilor, monumentelor sau busturilor unor personalități ale Bisericii: preoții Alexei Mateevici, Alexandru Cristea, Mihail Ceachir ș.a.

Astfel, anual se pierd urmele înhumării și numele a numeroși oameni care au slujit Domnului.

Prin acest studiu s-a propus identificarea mormintelor vrednicilor slujitori înmormântați în acest cimitir și recuperarea, pe cât este posibil, a istoriei vieții și activității lor.

În perioada anilor 2019-2022 au fost identificate peste 60 de morminte ale unor preoți și preotese, care au slujit la biserica din cimitir, ale unor personalități bisericești, care au marcat viața spiritual-culturală din capitală pe parcursul ultimelor două secole.

Credem că cel mai vizitat mormânt este al preotului-poet Alexei Mateevici, apoi ale slujitorilor compozitori Mihail Berezovschi și Alexandru Cristea.

Numeroase morminte sunt ale unor duhovnici din capitală. Cu multă evlavie este vizitat de către credincioși mormântul ultimului mare duhovnic din Chișinău – părintele Agafonic Potoroacă, de la decesul căruia s-au împlinit șapte ani. Zilnic la acest mormânt se săvârșesc rugăciuni și se aprind candele.

Pe una din aleile centrale ale cimitirului găsim numele protoiereului Mihail Ceachir, un adevărat „luminător" al Basarabiei și apostol al găgăuzilor.

Puțini sunt cei care știu de mormintele a doi ierarhi. Unul este arhiepiscopul Benedict Poleacov, care a păstorit catedra de Chișinău între anii 1947-1948, iar înainte de a fi ridicat în treapta arhierească a slujit la biserica din acest cimitir. De la al doilea ierarh se păstrează doar inscripția – Arhiepiscopul Afanasie.

De rând cu preoții de mir, descoperim numele mai multor preotese. Mai mulți vizitează mormintele preotesei Irina Cij, care a decedat acum un an la 38 de ani, lăsând opt copii minori, dar și a preotesei Maria Mihalaș, care a ajuns la venerabila vârstă de aproape 90 de ani. În total, în cimitir sunt vizibile 15 morminte ale unor preotese, majoritatea înhumate alături de soți.

Mai mulți nevoitori și-au găsit odihna de veci în acest cimitir. Printre slujitorii din rândul monahilor se numără doi stareți de mănăstiri – arhimandritul Iosif Gargalîc de la Mănăstirea Noul Neamț (Chițcani) și arhimandritul Veniamin Batîr de la Mănăstirea Curchi.

Alți preoți, înhumați în Cimitirul Central, au slujit în parohii din capitală sau în suburbiile ei. Spre exemplu, protoiereul Anatolie Pușcaș a fost paroh al bisericii „Sf. Haralambie" din centrul capitalei, iar părintele Constantin Stăvilă mulți ani a păstorit parohia „Acoperământul Maicii Domnului" din s. Ghidighici.

De asemenea, întâlnim și mormintele unor slujitori de la țară, care au fost aduși de către copii în capitală. Aici, fie au slujit după pensionare, fie pur și simplu au avut locuri rezervate. E cazul preoților Ilie Potoroacă, Constantin Avornic ș.a.

Pe unele cruci se păstrează doar prenumele slujitorilor, după cum citim „Протоиерей Константин" și doar unele presupuneri sau amintiri sunt legate de acești oameni ai lui Dumnezeu.

Până nu demult, mai multe creștine îngrijeau mormintele slujitorilor. Recent a trecut la Domnul ultima dintre ele, care purta de grijă mormintelor părăsite – sora Eva Sinitaru.

Nădăjduim, că prin acest modest studiu să nu dăm uitării aceste nume, care au dus crucea slujirii din sec. al XIX-lea până în zilele noastre.